

n é b i h
Termőföldről az asztalig

TAPASZTALATOK A TÁPÉRTÉKJELÖLÉS ELLENŐRZÉSÉRŐL

Kovács Krisztina osztályvezető

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)

Élelmiszer-és Takarmánybiztonsági Igazgatóság

2017. szeptember 20. OMÉK

Átmeneti idők

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

2014.
december
12-ig

Eddig lehetett használni a régi tápértékjelölésű csomagolóanyagot. **A forgalomba hozott termék a minőségmegőrzési idő lejártáig ill. a készlet erejéig forgalmazható.**

Csak új tápértékjelölésű csomagolóanyagot lehetett használni.

Nutrition Facts	
Serving Size 2.5 oz (70g/about 1/3 Box) (Makes about 1 cup) Servings Per Container about 15	
Amount Per Serving	As Packaged
Calories	260
Calories from Fat	25
	% Daily Value
Total Fat 2.5g*	4%
Saturated Fat 1.5g	8%
	3%

2016.
december
12-ig

Eddig lehetett használni a tápértékjelölés nélküli csomagolóanyagot. **A forgalomba hozott termék a minőségmegőrzési idő lejártáig ill. a készlet erejéig forgalmazható.**

Tápértékjelölés 1169/2011/EU rendelet szerint

energia	kJ/kcal
zsír	g
amelyből	
- telített zsírsavak	g
- egyszeresen telítetlen zsírsavak	g
- többszörösen telítetlen zsírsavak	g
szénhidrát	g
amelyből	
- cukrok	g
- poliolok	g
- keményítő	g
rost	g
fehérje	g
só	g
vitaminok és ásványi anyagok	a XIII. melléklet A. részének 1. pontjában megadott egységek

ZÁRT LISTA és
sorrend!!!

kötelező

önkéntes

Nébih - élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Tápértékjelölés megjelenítése

A. Ha van elegendő hely, akkor táblázatos formában, sorba igazított számokkal (rendelkezésre álló hely számít!)

B. Ha nincs elegendő hely egymás után sorba írva.

Energia: kJ/kcal, zsír: g, amelyből telített zsírsavak: g, szénhidrát: g, amelyből cukrok: g, fehérje: g, só: g

Tápértékjelölés	
energia	kJ/kcal
zsír	g
- amelyből telített zsírsavak	g
szénhidrát	g
- amelyből cukrok	g
fehérje	g
só	g

A KÖTELEZŐ TÁPÉRTÉKJELÖLÉS ALÓL MENTESÜLŐ ÉLELMISZEREK

1. Feldolgozatlan termékek, amelyek egyetlen összetevőből vagy összetevőcsoportból állnak;
2. feldolgozott termékek, amelyeken feldolgozásként kizárólag érlelést végeztek, és amelyek egyetlen összetevőből vagy összetevőcsoportból állnak;
3. emberi fogyasztásra szánt **vizek**, beleértve azokat is, amelyekben az egyedüli hozzáadott összetevő a szén-dioxid és/vagy az aromák;
4. fűszernövény, gyógynövény, fűszer vagy ezek keveréke;
5. só és sóhelyettesítők;
6. asztali édesítőszerek;
7. a **kávés és cikóriakivonatokról** szóló, 1999. február 22-i 1999/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó termékek, **egész vagy őrölt kávébab és egész vagy őrölt koffeinmentes kávébab;**
(Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-1999/4 számú előírása)
8. olyan gyógynövény- és gyümölcstea, tea, koffeinmentes tea, instant vagy oldható tea vagy teakivonat, koffeinmentes instant vagy oldható tea vagy teakivonat, **amely a tea tápértékét nem módosító aromákon kívül egyéb hozzáadott összetevőt nem tartalmaz;**

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

9. erjesztett ecetfélék és ecethelyettesítők, beleértve azokat, amelyekben az egyedüli hozzáadott összetevők az aromák;
10. aromák;
11. élelmiszer-adalékanyagok;
12. technológiai segédanyagok;
13. élelmiszerenzimek;
14. zselatin;
15. dzsemsűrítő anyagok;
16. élesztő;
17. rágógumi;
18. olyan csomagolásban vagy tárolóedényben található élelmiszerek, **amelyek legnagyobb felülete 25 cm²-nél kisebb;**
Pl. 5 x 5 cm-es „kocka”
19. a végső fogyasztóhoz vagy a végső fogyasztót közvetlenül ellátó helyi kiskereskedelmi létesítményekbe közvetlenül a gyártó által, kis mennyiségben szállított élelmiszer, ideértve a kézműves élelmiszereket is.

**Kistermelői és a „kézműves”
jelöléssel ellátott élelmiszerek**

**Kézműves: MÉ 2-109 +
74/2012. (VII. 25.) VM
rendelete**

- Kell-e tápértékjelölés:

- Liszt, rizs **NEM KELL**
- Előfőzött rizs **KELL**
- Cukor **KELL**
- Méz **NEM KELL**
- Sütőpor (adalékanyagok + keményítő) **NEM KELL ***
- Tortazselépor (adalékanyagok + keményítő) **NEM KELL ***
- Habfixáló por (dextróz, módosított keményítő) **NEM KELL ***
- Fűszerkeverék aromával **NEM KELL**
- Napraforgómag hántolt **NEM KELL**
- Napraforgómag pörkölt **KELL**

852/2004/EK rendelet fogalom

*A 1333/2008/EK 23. cikke alapján

„feldolgozatlan termékek”: olyan élelmiszerek, amelyeken még nem végeztek feldolgozást, és ide tartoznak a szétválasztott, részekre osztott, elvágott, szeletelt, kicsontozott, darált, megnyúzott, őrölt, vágott, tisztított, darabolt, kifejtett, tört, hűtött, fagyasztott, mélyfagyasztott vagy kiolvasztott élelmiszerek;

Jelölés tápanyag-összetételre vonatkozó állításnál

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Tápértékjelölés : 1169/2011/EU szerinti (az állításban szereplő anyag mennyisége is)

Rost forrás

Átlagos tápérték 100 g termékben	
Energia	1029 kJ/ 243 kcal
Zsír	2,0 g
- amelyből telített zsírsavak	0,4 g
Szénhidrát	44,9 g
- amelyből cukrok	2,0 g
Rost	5,3 g
Fehérje	8,8 g
Só	1,3 g

Jelölés egészségre vonatkozó állításnál

A kalcium szükséges a normál csontozat fenntartásához

Átlagos tápérték 100 g termékben	
Energia	1202 kJ/ 289 kcal
Zsír	22 g
- amelyből telített zsírsavak	15 g
Szénhidrát	1,8 g
- amelyből cukrok	1,8 g
Fehérje	21 g
Só	2,0 g
Kalcium	240 mg (30% NRV)

NRV: napi beviteli referenciaérték felnőttek esetében

A kedvező hatás eléréséhez 50 g sajt elfogyasztása szükséges. Az egészséges életmód betartása mellett fogyassza egy változatos és kiegyensúlyozott étrend részeként!

A tápanyagok megadása

A tápanyag adatoknak ÁTLAGÉRTÉKEKNEK kell lenniük, amelyek a következőkön alapulnak:

➤ az élelmiszer előállító saját vizsgálatait,

vagy

➤ az összetevők ismert vagy tényleges átlagértékeiből végzett számítások,

vagy

➤ általánosan elfogadott

irodalmi adatokból kiinduló számítások

<http://elelmiszerlanc.kormany.hu/tapertekjelolesrol-tapertek-adatbazis-ajanlasok>

<http://elelmiszerlanc.kormany.hu/tapertekjelolesrol-tapertek-adatbazis-ajanlasok>

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Speciális termék csoportokra

A Földművelésügyi Minisztérium Élelmiszer-feldolgozási Főosztály, NÉBIH, OGYÉI, NAK, Campden BRI Magyarország, Magyar Hűtő- és Konzervipari Szövetség elindított egy kezdeményezést, amelynek keretében összeállításra kerültek adatbázisok:

- **gyorsfagyasztott termékek, illetve**
- **konzerv termékek alapanyagaira** vonatkozóan.

Az adatokat az adatbázishoz az MHKSZ Tagjai és egyéb hűtőipari vállalkozások, hatóságok biztosították.

Az adatbázis tartalmazza a hazai élelmiszer-vállalkozók, gyártók által előállított gyorsfagyasztott zöldség-gyümölcs termékek:

3.2.) Nemzetközi adatbázisok:

Ország	Forrás	Megjegyzés
Anglia:	McCane & Widdowson's: The composition of Foods 7 th summary's edition, IFR, © Crown 2015	
Ausztria:	Souci Fachmann Kraut - Food Composition and Nutrition Tables http://www.sfk-online.net/cgi-bin/sfkstart.mysql?language=german "German" Bundeslebensmittelschlüssel b(BLS) http://www.bls.nvs2.de/	
Hollandia:	http://www.rivm.nl/en/Topics/D/Dutch Food Composition Database/Access NEVO data/NEVO online/Search and compare	
Spanyolország:	http://www.eurofir.org/?page_id=96	
Szlovákia:	Slovak food composition database http://www.pbd-online.sk/en	
Szlovénia:	Souci Fachmann Kraut - Food Composition and Nutrition Tables http://www.amazon.com/Composition-Nutrition-Tables-revised-completed/dp/0849341418/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1427697423&sr=1-1	
	http://www.bf.uni-lj.si/fileadmin/groups/2754/Slovenske prehranske tabele-meso in mesni izdelki.pdf	Hús és hús termékekre szlovénul elérhető a könyv.
EUROFIR-ben:	http://www.eurofir.org/?page_id=257	Lengyelország

Energiatartalom

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Az energiatartalmat együtthatók alkalmazásával kell kiszámítani.

➤ 1169/2011/EU rendelet XIV. melléklete

A feltüntetendő energia tartalmakat az alábbi faktorokkal kell kiszámítani:

- szénhidrát (a poliolok kivételével) 4 kcal/g – 17 kJ/g
- cukoralkoholok (poliolok) 2,4 kcal/g – 10 kJ/g
- fehérje 4 kcal/g – 17 kJ/g
- zsír 9 kcal/g – 37 kJ/g
- alkohol (etilalkohol) 7 kcal/g – 29 kJ/g
- szerves savak 3 kcal/g – 13 kJ/g
- élelmi rost 2 kcal/g – 8 kJ/g

kJ/kcal kJ/kcal
kJ/kcal kJ/kcal

Beviteli referenciaértékek

*A beviteli referenciaértékek a 1169/2011/EU
rendelet XIII. mellékletében találhatóak*

Beviteli referenciaértékek

RI értékek!

A rész

A vitaminok és
ásványi anyagok
beviteli
referenciaértékei
(NRV)

B rész

Az energia, valamint
a vitaminoktól és
ásványi anyagoktól
eltérő egyes
tápanyagok beviteli
referenciaértékei

B rész

- Energia
- Összes zsír
- Telített zsírsavak
- Szénhidrátok
- Cukrok
- Fehérje
- Só

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

NRV %

A vitaminok és ásványi anyagok beviteli referenciaértékei

Vitaminok, Ásványi anyagok	NRV
A-vitamin (µg)	800 µg
D-vitamin (µg)	5 µg
E-vitamin (mg)	12 mg
K-vitamin (µg)	75 µg
C-vitamin** (mg)	80 mg
Tiamin [B1-vitamin] (mg)	1,1 mg
Riboflavin [B2-vitamin] (mg)	1,4 mg
Niacin [B3-vitamin] (mg)	16 mg
B6-vitamin [Piridoxin] (mg)	1,4 mg
Folsav [B9-vitamin] (µg)	200 µg
B12-vitamin (µg)	2,5 µg
Biotin [B7-vitamin] (µg)	50 µg
Pantoténsav [B5-vitamin] (mg)	6 mg
Kálium (mg)	2000 mg
Klorid (mg)	800 mg
Kalcium (mg)	800 mg
Foszfor (mg)	700 mg
Magnézium (mg)	375 mg
Vas (mg)	14 mg
Cink (mg)	10 mg
Réz (mg)	1 mg
Mangán (mg)	2 mg
Fluor (mg)	3,5 mg
Szelén (µg)	55 µg
Króm (µg)	40 µg
Molibdén (µg)	50 µg
Jód (µg)	150 µg

RI %

Az energia, valamint a vitaminoktól és ásványi anyagoktól eltérő egyes tápanyagok beviteli referenciaértékei

B. RÉSZ – AZ ENERGIA, VALAMINT A VITAMINOKTÓL ÉS ÁSVÁNYI ANYAGOKTÓL ELTÉRŐ EGYES TÁPANYAGOK BEVITELI REFERENCIAÉRTÉKEI (FELNÖTTEK ESETÉBEN)

Energia vagy tápanyag	Beviteli referenciaérték
Energia	8 400 kJ/2 000 kcal
Összes zsír	70 g
Telített zsírsavak	20 g
Szénhidrátok	260 g
Cukrok	90 g
Fehérje	50 g
Só	6 g

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Az energia és azon tápanyagok, amelyeknek van beviteli referencia értékük, mennyiségüket a XIII. melléklet B. részében említett beviteli referenciaérték százalékában is meg **lehet** adni. **Ebben az esetben a táblázat közvetlen közelében fel kell tüntetni a következő mondatot:**

**„Referencia beviteli érték
egy átlagos felnőtt számára
(8 400 kJ/2 000 kcal).”**

Példa

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Átlagos tápérték 100 g termékben		1 adag (...g)	RI*/1 adag
energia	kJ/kcal	kJ/kcal	%
zsír	g	g	%
- amelyből telített zsírsavak	g	g	%
szénhidrát	g	g	%
- amelyből cukrok	g	g	%
fehérje	g	g	%
só	g	g	%

***Referencia beviteli érték egy átlagos felnőtt számára (8400 kJ/2000 kcal).
1 csomag ... db adagot tartalmaz.**

Pirossal jelzettek nem kötelezőek!

A tápértékadatok a „fő látómezőben” ismétléskor

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

A legfontosabb tápértékadatok önkéntes alapon a fő látómezőben megismételhetők és kizárólag a következőkre terjedhet ki:

a) az energiatartalom (kJ és kcal);

vagy

b) az energiatartalom és a zsír- és telítettszsírsav-tartalom, a cukortartalom, valamint a sótartalom.

Energia	Zsír	Telített zsírsavak	Cukrok	Só
486 kJ 115 kcal	1,2 g	0,5 g	7,5 g	0,18 g
6%*	2%*	3%*	8%*	3%*

A tápértéktáblázatban szereplő adatok hatósági ellenőrzése

Problémát okozott, hiszen a számolt energiaértékek kivételével **ÁTLAGÉRTÉKEK** (pl. fehérje, szénhidrát, zsír, vitaminok, stb)!

ÚTMUTATÓ az illetékes hatóságok részére a tápértékjelölésben feltüntetett anyagok ellenőrzése során alkalmazandó toleranciákról (MAGYAR nyelvű dokumentum).

1. Az élelmiszereken feltüntetett tápértékjelölés tűréshatárai
2. Étrend-kiegészítők esetén vitaminra, ásványi anyagra vonatkozó tűréshatárok
3. Tápanyag-összetételre vagy egészségre vonatkozó állítást tartalmazó vagy hozzáadott vitamint és ásványi anyagot tartalmazó élelmiszerekre vonatkozó tűréshatárok!

Amennyiben a mért érték kívül esik a feltüntetett érték tűréshatárán, akkor külön vizsgálat során kell eldönteni, hogy szükség van-e hatósági intézkedésre.

a) az érintett tápanyag

b) az eltérés mértéke

c) az érintett tápanyagra vonatkozó eltérés jellege (túlbecslés vagy alulbecslés)

d) a tápanyag természetesen nagymértékű változékonysága, beleértve a szezonalitást is

e) a tápanyagok különösen gyors bomlása egyes élelmiszermátrixokban

f) a tápanyagok különösen nagy analitikai ingadozása egy adott élelmiszermátrixban

g) az adott termék különösen alacsony homogenitása, amely az adott termékben a tápanyagtartalom különösen nagyarányú váltakozását vonja maga után, és ez a mintavételi eljárással nem kompenzálható

h) a tételből származó minták többsége esetében a tűréshatár betartása, amennyiben ilyen adatok rendelkezésre állnak

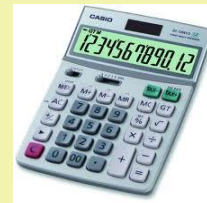
i) a gyártó által a feltüntetett tápérték megállapítására alkalmazott eljárás érvényessége

j) a vállalat önellenőrzésének általános működése

k) a vállalattal kapcsolatos esetleges korábbi problémák vagy a vele szemben hozott korábbi szankciók

Előforduló hibák

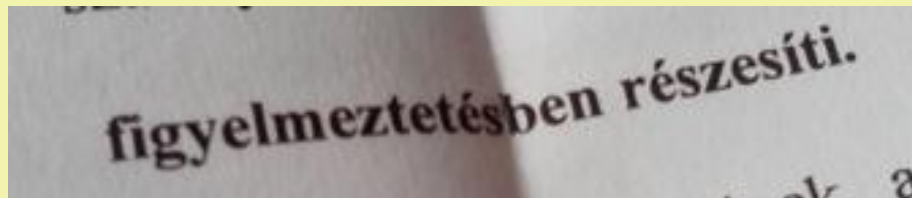
- A vállalkozó nem tudja igazolni, hogy milyen módon határozta meg a tápanyagok mennyiségét.

- Az energiaszámítás nem az előírt faktorokkal történik.
- A rost/szerves savak energiaértéke nincs beleszámítva.
- Főleg külföldről behozott termékeknél a tápértékadatok nem egyeznek meg a specifikációban szereplő értékekkel.
- A tápértékjelölés nem táblázatos formában van, pedig a rendelkezésre álló hely ezt lehetővé tenné.

- A tápértékjelölésben szereplő érték laboratóriumi vizsgálata során kiderül, hogy a tűréshatáron kívüli a mért érték (pl. zsír, fehérjetartalom).
- Ismétléskor a főlátómezőben nem az előírtaknak megfelelőek a „hordócskákban” szereplő adatok; hiányzik 100 g-ra az energia.
- Referencia beviteli érték egy átlagos felnőtt számára (8400 kJ/2000 kcal) mondat nem megfelelő alkalmazása.
- Általában „figyelmeztetés” szankciót alkalmaz a NÉBIH, intézkedési terv bekérésével.

Köszönöm a figyelmet!

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

